

પ્રકરણ - ૧ પડતર હિસાબી પદ્ધતિ - પરિચય

નીચે જણાવેલ દરેક પેટા પ્રશ્નના એક કરતાં વધુ જવાબો આપેલ છે, પરંતુ તે પૈકી ફક્ત એક જ જવાબ સાચો છે. તમારે સાચો જવાબ પસંદ કરીને તેના સમર્થનમાં જરૂરી ગણતરી (કે સમજૂતી) દર્શાવવાની છે:

1. નીચેનાં પૈકી કઈ પડતરની પદ્ધતિ નથી ?

- (i) સીમાંત પડતર પદ્ધતિ
- (ii) જોબ પડતર પદ્ધતિ
- (iii) બેચ પડતર પદ્ધતિ
- (iv) કરાર પડતર પદ્ધતિ

2. નીચેના પૈકી કઈ પડતરની ટેકનિક નથી?

- (i) પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિ
- (ii) પ્રત્યક્ષ પડતર પદ્ધતિ
- (iii) સમાવેશી પડતર પદ્ધતિ
- (iv) પ્રક્રિયા પડતર પદ્ધતિ

3. નીચેનાં વિધાનો પૈકી કયું વિધાન સાચું નથી?

- (i) વહીવટી પગાર એ સ્થિર ખર્ચ છે.
- (ii) કુલ સ્થિર ખર્ચ નિશ્ચિત મર્યાદામાં એકમદીઠ ધોરણે બદલાતો નથી, પરંતુ સ્થિર રહે છે.
- (iii) જ્યાં ઉત્પાદનનો જથ્થો ઘટે, ત્યારે એકમદીઠ ચલિત ઉત્પાદન ખર્ચ સ્થિર રહે છે, પરંતુ કુલ ચલિત ખર્ચ ઘટે છે.

(i v) અર્ધ-ચલિત ખર્ચ બે પ્રકારના ખર્ચનો બનેલો છે સ્થિર ખર્ચ અને ચલિત ખર્ચ.

4. નીચેનાં વિધાનો પૈકી કયું વિધાન પડતર હિસાબી પદ્ધતિનો હેતુ નથી ?

- (i) પડતર નક્કી કરવી.
- (i i) વેચાણકિંમત નક્કી કરવી.
- (iii) કરવેરા અને શેરહોલ્ડરોનું ડિવિડન્ડ નક્કી કરવું.
- (i v) સંચાલકોને નિર્ણય ઘડતરમાં સહાયરૂપ થવું.

5. નીચેનાં વિધાનો પૈકી કયું વિધાન પડતર હિસાબી પદ્ધતિનો ફાયદો નથી ?

- (v) તે સંચાલકોને મહત્વના નાણાકીય નિર્ણયો જેવા કે ખરીદવું કે બનાવવું, સ્વીકારવું કે ઇન્કારવું લેવા માટે સંચાલકોને ઉપયોગી માહિતી પૂરી પાડે છે.
- (vi) તે કોઈ પણ સ્વરૂપે પ્રવર્તતી અકાર્યક્ષમતા કે ખોટા કરતી પ્રવૃત્તિને ઓળખવામાં મદદરૂપ થાય છે.
- (vi i) તે વેચાણ કિંમત નક્કી કરવામાં સહાયરૂપ બને છે.
- (viii) તે નફામાં થતી વધઘટની અગાઉથી અનુમાન થઈ ન શકે એવાં કારણોને અંકુશિત કરવામાં મદદરૂપ થાય છે.

6. પડતર હિસાબી પદ્ધતિનું પ્રસ્થાપન કરવા માટેનાં આવશ્યક પરિબલો પૈકી નીચેનાં પૈકી કયું વિધાન સાચું નથી?

- (i) ધંધાના સામાન્ય માળખાનો યોગ્ય રીતે અભ્યાસ કરવો જોઈએ.
- (i i) જે પેદાશનું ઉત્પાદન કરવાનું છે તેની લાક્ષણિકતાઓનો અભ્યાસ કરવો જોઈએ.
- (iii) બજારની હરીફાઈનો યોગ્ય અભ્યાસ કરવો જોઈએ.

(i v) નાણાકીય હિસાબો અને પડતરના હિસાબોના સંકલનની શક્યતા પણ વિચારવી જોઈએ.

7. નીચેનાં વિધાનો પૈકી કયું વિધાન સાચું છે ?

- (i) પડતરના હિસાબોનો મુખ્ય ઉદ્દેશ વ્યવહારોની પદ્ધતિસરની નોંધ કરવાનો છે.
- (ii) પડતર હિસાબી પદ્ધતિનું પ્રસ્થાપન અને તેનો અમલ ખર્ચની દૃષ્ટિએ કરકસરભર્યો અને તેનાં પરિણામો દ્વારા યોગ્ય સાબિત થવું જોઈએ.
- (iii) પડતરના હિસાબો મુખ્યત્વે ભારતની ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટસ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવતાં હિસાબી ધોરણો મુજબ લખાય છે.
- (iv) પડતરમાં, સ્ટોકનું મૂલ્ય પડતર કે ચોખ્ખી ઊપજવાલાયક કિંમત બે પૈકી જે ઓછી હોય તે કિંમતે થાય છે.

8. નીચેના વિધાનો પૈકી કયું વિધાન સાચું નથી?

- (i) ઉત્પાદનની પડતરમાં પ્રત્યેક માલસામાન, પ્રત્યક્ષ મજૂરી, પ્રત્યક્ષ વેચાણ તથા પરોક્ષ ખર્ચની બધી વિગતોનો સમાવેશ થાય છે.
- (ii) સંશોધનની પડતરમાં મુખ્યત્વે નવી પેદાશો કે ઉત્પાદનની પદ્ધતિઓ શોધવા તથા તેમાં સુધારાવધારા કરવાના ખર્ચનો સમાવેશ થાય છે.
- (iii) સંશોધનને પરિણામે જે પરિણામ પ્રાપ્ત થાય છે તેનો ખર્ચ વિકાસ ખર્ચ કે પડતર કહેવાય છે.
- (iv) ઉત્પાદન પૂર્વેની પડતરમાં વેપારી ઉત્પાદન માટે જે ટ્રાયલ ઉત્પાદન થાય છે તેની પડતરનો પણ સમાવેશ થાય છે.

9. નીચેના પૈકી કયો ખર્ચ પેદાશ પડતર ગણાય?

- (i) પરોક્ષ માલસામાન
- (ii) વહીવટી સ્ટાફ પગાર
- (iii) સેલ્સમેનનું કમિશન
- (iv) બેન્ક લોનનું વ્યજ

10. નીચેના પૈકી કયો ખર્ચ મુદતી પડતર ગણાય?

- (i) યંત્રોનો ઘસારો
- (ii) કેન્ટીનનો ખર્ચ
- (iii) ઓફિસ ભાડું
- (iv) પ્રત્યક્ષ મજૂરી

11. નીચેના પૈકી કયા ધંધાને સેવા પડતર પદ્ધતિ લાગુ પડતી નથી?

- (i) વાહનવ્યવહાર કંપની
- (ii) હોટલે
- (iii) ઓઇલ રિફાઇનરી
- (iv) હોસ્પિટલ

12. એટલે ખર્ચ થઇ ગયા પછી પડતર નક્કી કરવી.

- (i) સમાન પડતર
- (ii) ઐતિહાસિક પડતર
- (iii) સીમાન્ત પડતર
- (iv) સમાવેશી પડતર

13. રસાયણ ઉદ્યોગમાં કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ થાય છે?

- (i) પ્રક્રિયા પડતર
- (ii) સેવા પડતર

(iii) જોબ પડતર

(iv) એકમ પડતર

14. સિમેન્ટ ઉદ્યોગ માટે તમો પડતરની કઈ પદ્ધતિની ભલામણ કરશો ?

(i) સેવાં પડતર

(ii) પ્રક્રિયા પડતર

(iii) એકમ પડતર

(iv) કરાર પડતર

15. ઔષધ (દવા) બનાવતી કંપની કઈ પડતર પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે?

(i) જોબ પડતર

(ii) એકમ પડતર

(iii) બેચ પડતર

(iv) કરાર પડતર

16. ગેલન અથવા લિટર એ નીચે પૈકી કયા ઉદ્યોગનું પડતરનું એકમ ગણાય?

(i) સિમેન્ટ ઉદ્યોગ

(ii) રેલવે સેવા

(iii) કાગળ ઉદ્યોગ

(iv) રંગ-રસાયણ ઉદ્યોગ

17. ડેરી ઉદ્યોગનું પડતરનું એકમ -

(i) કિલોદીઠ

(ii) બેરલદીઠ

(iii) લિટરદીઠ

(iv) ટનદીઠ

18. નીચેનામાંથી કઈ બાબત સેવા પડતર સાથે સુસંગત છે?

- (i) પુસ્તક પ્રકાશન
- (ii) વાહન સેવા
- (iii) ઇંટ ઉદ્યોગ
- (iv) મોટર ગેરેજ

19. ટેલિફોન બિલ નીચેનામાંથી કયા ખર્ચમાં સમાવી શકાય ?

- (i) સ્થિર ખર્ચ
- (ii) ચલિત ખર્ચ
- (iii) અર્ધચલિત ખર્ચ
- (iv) એક પણ નહીં

20. ટ્રાન્સપોર્ટ કંપની માટે નીચેના પૈકી પડતરનું કયું એકમ હોઈ શકે?

- (i) પેસેન્જર કિ.મી. / ટન કિ.મી. દીઠ
- (ii) ગેલન / લિટર દીઠ
- (iii) એકમ / સંખ્યા દીઠ
- (iv) ટન / કિલો દીઠ

21. એક જ ઉદ્યોગમાં જુદા જુદા ઔદ્યોગિક એકમો એકસરખી પડતર પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે તેને કઈ પડતર કહેવાય?

- (i) સીમાંત
- (ii) સમાન
- (iii) ઐતિહાસિક
- (iv) સમાવેશી

22. નીચેના પૈકી કયો માલસામાન પરોક્ષ માલસામાન છે?

- (i) કાપડ બનાવવામાં સૂતર
- (ii) ફર્નિચર બનાવવામાં લાકડું
- (iii) યંત્ર ચલાવવામાં વપરાતું ઓઇલ
- (iv) ખાંડ બનાવવા માટે વપરાતી શેરડી

23. પડતર હિસાબોના ઓડિટ હેતુઓમાંથી નીચેના પૈકી કયો હેતુ લાગુ પડતો નથી?

- (i) પડતરના હિસાબોની નોંધો અંકગણિતની દષ્ટિએ સાચી છે તેની ચકાસણી કરવી.
- (ii) પડતરના હિસાબોના માન્ય સિદ્ધાંતો મુજબ જ હિસાબો તૈયાર થાય છે તે ચકાસવું.
- (iii) પડતરના હિસાબોમાં થયેલ ભૂલો કે છેતરપિંડી શોધવા.
- (iv) ધંધાનો કુલ નફો જાણવા.

24. જેમાં ચલિત અને સ્થિર બંધને પડતરનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે તેને કઈ પડતર કહેવાય?

- (i) સમાવેશી પડતર
- (ii) ઐતિહાસિક પડતર
- (iii) સીમાંત પડતર
- (iv) પ્રમાણ પડતર

25. દવા બનાવતી કંપની પડતરની કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે?

- (i) બેચ પડતર
- (ii) વિવિધ પડતર
- (iii) કોન્ટ્રાક્ટ પડતર

(iv) જોબ પડતર

26. કાગળ ઉદ્યોગમાં નીચેની પડતર પદ્ધતિ જોવા મળે છે?

(i) એકમ પડતર

(ii) જોબ પડતર

(iii) પ્રક્રિયા પડતર

(iv) સેવા પડતર

27. સિમેન્ટ ઉદ્યોગ માટે પડતરનું એકમ -

(i) બેરલ દીઠ

(ii) ઘન મીટર

(iii) જોબ દીઠ

(iv) ટન દીઠ

28. નીચેનામાંથી કયું વિધાન પડતર હિસાબી પદ્ધતિનો હેતુ નથી?

(i) ડિવિડન્ડ જાહેર કરવું

(ii) પડતર નક્કી કરવી

(iii) વેચાણ કિંમત નક્કી કરવી

(iv) નફાનો અંદાજ લગાવવો.

29. નીચેના પૈકી કયો ખર્ચ મુદતી પડતર ગણાય?

(i) ઓફિસ ભાડું

(ii) કેન્ટીન ખર્ચ

(iii) પ્રત્યક્ષ માલસામાન

(iv) ચંત્રનો ઘસારો

30. દવા (ઔષધ) બનાવતી કંપની પડતરની કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે?

- (i) જોબ પડતર
- (ii) સેવા પડતર
- (iii) બેચ પડતર
- (iv) કોન્ટ્રાક્ટ પડતર

31. જાહેરાત એ ખર્ચ છે.

- (i) કારખાના પરોક્ષ
- (ii) વહીવટી પરોક્ષ
- (iii) વેચાણ વિતરણ પરોક્ષ
- (iv) ઉપરોક્તમાંથી કોઈ પણ નહીં.

પ્રકરણ - ૨ માલસામાનના હિસાબો - ૧

નીચે જણાવેલ દરેક પેટા પ્રશ્નના એક કરતાં વધુ જવાબો આપેલ છે, પરંતુ તે પૈકી ફક્ત એક જ જવાબ સાચો છે. તમારે સાચો જવાબ પસંદ કરીને તેના સમર્થનમાં જરૂરી ગણતરી (કે સમજૂતી) દર્શાવવાની છે:

1. નીચેના પૈકી કયો હિસાબી રેકોર્ડ છે ?

- (i) બિનકાર્ડ
- (ii) સ્ટોર્સ ખાતાવહી
- (iii) માલસામાન માગણી પત્રક
- (iv) ઉપર જણાવેલ બધા.

2. નીચેના પૈકી કયો દસ્તાવેજ ઉત્પાદન અંગે આપેલ માલસામાનની નોંધ માટે વપરાય છે?

- (i) ખરીદ માગણીપત્ર
- (ii) માલ આવક પત્રક
- (iii) માલસામાન માગણીપત્રક
- (iv) માલસામાનની જમાનોંધ

3. નીચે આપેલ પદ્ધતિઓ પૈકી કઈ પદ્ધતિ પસંદગીના સ્ટોક પર નિયંત્રણ રાખવા માટે પ્રત્યનો કેન્દ્રિત કરે છે?

- (i) માલસામાન ફેરબદલી દર
- (ii) એબીસી વર્ગીકરણ
- (iii) સતત માલસિલકની પદ્ધતિ
- (iv) સામયિક માલસિલકની પદ્ધતિ.

4. નીચેના પૈકી કઈ વસ્તુનો પ્રત્યક્ષ માલસામાન પડતરમાં સમાવેશ થતો નથી?

- (i) તૈયાર કપડાં સીવવામાં વપરાતો દોરો
- (ii) ફર્નિચર બનાવવામાં વપરાતું લાકડું
- (iii) કાપડની મિલમાં વપરાતું
- (iv) સીંગતેલ બનાવવામાં વપરાતી મગફળી

5. આર્થિક વરદી જથ્થો એટલે ઓર્ડર મૂકવાનો એવો જથ્થો, જે નીચેની બાબત ઓછામાં ઓછી કરે છે -

- (i) વસ્તુ પ્રાપ્ત કરવાનો વાર્ષિક ખર્ચ
- (ii) વસ્તુ પ્રાપ્ત કરવાનો અને ધાણ કરવાનો વાર્ષિક ખર્ચ
- (iii) એક વર્ષ માટે વસ્તુને ઇન્વેન્ટરીમાં ધારણ કરી રાખવાનો ખર્ચ
- (iv) વસ્તુનો ઓર્ડર મૂકવા અંગેનો ખર્ચ
- (v)

6. વરદી સપાટી એટલે ઇન્વેન્ટરીની એવી સપાટી જે તબક્કે તે અંગેના ઓર્ડર મુકાય છે. સામાન્ય રીતે વરદી સપાટી નીચેની બાબત પર આધારિત છે:

- (i) ઓર્ડર મૂકવા અંગેનો ખર્ચ
- (ii) કોઈ વસ્તુનું એક એકમને ઇન્વેન્ટરીમાં એક વર્ષ સુધી રાખી મૂકવાનો ખર્ચ
- (iii) માલ મેળવતાં લાગતા વધુમાં વધુ સમય દરમિયાન વસ્તુનો વધુમાં વધુ વપરાશ
- (iv) માલની ડિલિવરી મેળવતા લાગતા સમય દરમિયાન માલનો ઓછામાં ઓછો વપરાશ.

7. નીચેના પૈકી કયું લક્ષણ પ્રત્યક્ષ માલસામાનની વ્યાખ્યાને લાગુ પડતું નથી?

- (i) પ્રત્યક્ષ માલસામાનનો ખર્ચ એ પડતરનો ખર્ચ છે.
- (ii) માલસામાન ખર્ચ એ પ્રાથમિક પડતર નો ભાગ છે.
- (iii) તે અલગ રીતે ઓળખી કે માપી શકાય નહિ.
- (iv) પ્રત્યક્ષ માલસામાન એ તૈયાર માલનો એક ભાગ બને છે.

8. નીચેના વિધાનો પૈકી કયું વિધાન સાચું છે?

- (i) જ્યારે મહત્તમ સપાટી નક્કી થઈ હોય ત્યારે તે સપાટીએ માલનો ઓર્ડર મૂકવામાં આવે છે.
- (ii) સતત માલ સિલકની પદ્ધતિ સંચાલકોને ગમે તે સમયે કયા પ્રકારના માલસામાનનો કેટલો સ્ટોક છે તેની માહિતી, સ્ટોકની ભૌતિક ગણતરી કર્યા વગર આપે છે.
- (iii) વાર્ષિક સ્ટોક ગણતરીથી એવી ખાતરી થાય છે કે સતત માલસિલકની ગણતરી કાર્યક્ષમ રીતે કામ કરે છે.
- (iv) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિમાં જુદા જુદા ભાવોનો સરવાળો કરી તેને આવી કિંમતની સંખ્યા વડે ભાગવામાં આવે છે.

9. આર્થિક વરદી જથ્થો?

- (i) બફર સ્ટોક માટે વપરાતા ઓર્ડરનો જથ્થો છે.
- (ii) સ્ટોક વગર ઉત્પાદન અટકી પડે નહિ તે માટે ઉપયોગમાં લેવાનો ઓર્ડરનો જથ્થો છે.
- (iii) વિશિષ્ટ પ્રકારના ઓર્ડરના હેતુ માટે વપરાતો ઓર્ડરનો જથ્થો છે.
- (iv) તે ઓર્ડરનો એવો જથ્થો છે જેનાથી સ્ટોકનો ઓર્ડર મૂકવાનો ખર્ચ અને તેને ધારણ કરવાનો ખર્ચ લઘુત્તમ બને છે.

10. ભય સપાટી નક્કી કરવાનું સૂત્ર નીચે મુજબ છે:

- (i) સરેરાશ વપરાશ \times તાત્કાલિક ખરીદીની વધુમાં વધુ મુદત
- (ii) વધુમાં વધુ વપરાશ \times માલ મેળવતાં લાગતો વધુમાં વધુ સમય
- (iii) વરદી સપાટી - માલ મેળવતાં લાગતો સરેરાશ સમયનો સરેરાશ વપરાશ
- (iv) વરદી સપાટી - ઓછામાં ઓછા સમયનો ઓછામાં ઓછો વપરાશ + વરદી જથ્થો

11. નીચેની માહિતી પરથી વરદી સપાટી કઈ હશે:

માલ મેળવતાં લાગતો વધુમાં વધુ સમય 54 દિવસ

માલ મેળવતાં લાગતો સરેરાશ સમય 45 દિવસ

દૈનિક મહત્તમ વપરાશ 140 એકમો

દૈનિક લઘુત્તમ વપરાશ 110 એકમો

આર્થિક વરદી જથ્થો 500 એકમો

- (i) 2,075 એકમો
- (ii) 4,350 એકમો
- (iii) 7,700 એકમો
- (iv) 5,400 એકમો

12. એક કંપનીના રેકોર્ડ પરથી નીચેની માહિતી લેવામાં આવી છે:

શરૂઆતનો સ્ટોક, રૂ. 20,000, ખરીદી રૂ. 65,000 અને છેવટનો સ્ટોક રૂ.

10,000 માલસામાન ફેરબદલી દર કેટલો હશે ?

- (i) 5 વખત
- (ii) 3 વખત
- (iii) 1 વખત

(i v) 3.5 વખત

13. જ્યારે માલ પર અમુક પ્રક્રિયા પૂરી ગઈ છે અને કેટલીક પ્રક્રિયા બાકી છે

ત્યારે તેને માલ કહેવાય

(i) અંશતઃ તૈયાર માલ

(i i) ચાલુ કામ

(i i i) કાચો માલ

(i v) તૈયાર માલ

14. માલસામાન અંકુશના ઉદ્દેશો નીચેના પૈકી કયા હોઈ શકે?

(i) કાચો માલ જરૂરી હોય ત્યારે સમયસર મળી રહે.

(ii) ઉત્પાદનનું સાતત્ય જળવાઈ રહે.

(iii) માલસામાન ખરીદી અને સંગ્રહનો ખર્ચ લઘુત્તમ રહે.

(iv) ઉપરના બધા જ.

15. માલસામાનની ખરીદી માટે મોકલેલ ઓર્ડરની નોંધ રાખવા માટે

રાખવામાં આવે છે

(i) ખરીદી ઓર્ડર

(ii) ઓર્ડર રજિસ્ટર

(iii) ખરીદ માગણીપત્રક

(iv) એક પણ નહિ

16. બિનકાર્ડ માટે નીચેના પૈકી કયું વિધાન ખોટું છે?

(i) તેમાં ફક્ત માલના જથ્થાની નોંધ કરવામાં આવે છે.

(ii) તેમાં માલસામાનની રકમ અને જથ્થો બંને દર્શાવાય છે.

(iii) તેમા દરેક વ્યવહારની વ્યક્તિગત નોંધ થાય છે.

(iv) તે સ્ટોર-કીપર તૈયાર કરે છે.

17. વરદી સપાટી - માલ મેળવતાં લાગતા સરેરાશ સમયની સરેરાશ વપરાશ =

(i) ગુરુતમ સપાટી

(ii) લઘુતમ સપાટી

(iii) વરદી સપાટી

(iv) સરેરાશ સપાટી

18. સૌથી વધુ ફાયદાકારક હોય તેવા માલની ખરીદીનો જથ્થો એટલે -

(i) ગુરુતમ જથ્થો

(ii) લઘુતમ જથ્થો

(iii) આર્થિક વરદી જથ્થો

(iv) સરેરાશ જથ્થો

19. માલસામાન ફેરબદલી દર શોધવા માટે માલ વપરાશને નીચેના પૈકી શેના વડે ભાગવામાં આવે છે?

(i) શરૂનો સ્ટોક

(ii) આખર સ્ટોક

(iii) સરેરાશ સ્ટોક

(iv) ફેરબદલી મુદત

20. અસામાન્ય બગાડના ખર્ચને તેની પડતર કિંમતે -

(i) પડતરમાં સમાવી લેવામાં આવે છે.

(ii) નફા-નુકસાન ખાતે લઈ જવામાં આવે છે.

(iii) માલસામાનના ખર્ચમાં ઉમેરી દેવામાં આવે છે.

(iv) કારખાના ખર્ચમાં ઉમેરવામાં આવે છે.

21. માલસામાનની વપરાશ 60,000 એકમો

શરૂનો સ્ટોક 4,000 એકમો

આખર સ્ટોક 8,000 એકમો

માલસામાનની ખરીદી કેટલી?

(i) 64,000

(ii) 56,000

(iii) 48,000

(iv) 72,000

22. એક કારખાનામાં સરેરાશ વપરાશ દૈનિક 1,500 એકમોનો છે, લઘુત્તમ વપરાશ દૈનિક 800 એકમોનો છે. મહત્તમ વપરાશ 2,000 એકમોનો છે. માલ મેળવતાં લાગતો સમય 20 + 25 દિવસ છે. આર્થિક વરદી જથ્થો 30,000 એકમો છે. તો તેનો ગુરુત્તમ જથ્થો કે સપાટી -

(i) 34,000 એકમો

(ii) 64,000 એકમો

(iii) 80,000 એકમો

(iv) 50,000 એકમો

23. માસ સંગ્રહના જથ્થાનો નીચી કિંમતનો માલ પ્રથમ જાય એ બાબત નીચેની કઈ પદ્ધતિને સુસંગત છે?

(i) ફિફો પદ્ધતિ

(ii) હિફો પદ્ધતિ

(iii) લિફો પદ્ધતિ

(iv) નીફો પદ્ધતિ

24. શરૂનો સ્ટોક રૂ. 40,000, ખરીદી રૂ. 1,30,000, આખર સ્ટોક રૂ. 20,000, તો સ્ટોક ફેરબદલી દર કેટલો ?

- (i) 4 વખત
- (ii) 5 વખત
- (iii) 3 વખત
- (iv) 6 વખત

25. સરેરાશ વપરાશ \times તાત્કાલિક ખરીદી માટે લાગતો સમય - આ ગણતરીથી નીચે પૈકી કઈ સપાટી શોધી શકાય ?

- (i) ભય સપાટી
- (ii) લઘુત્તમ સપાટી
- (iii) વરદી સપાટી
- (iv) ગુરુત્તમ સપાટી

26. માલસામાનના વર્ગીકરણ મુજબ એફ.એન.એસ.ડી.માં એસ અને ડી એટલે શું?

- (i) જરૂરી માલસામાન
- (ii) સ્લો મુવિંગ અને ડેડસ્ટોક
- (iii) સામાન્ય વપરાશ દર
- (iv) ઝડપી વપરાશ દર

27. આર્થિક વરદી જથ્થો શોધો.

વાર્ષિક સરેરાશ વપરાશ 5,000 એકમો

એકમદીઠ પડતર રૂ. 5

વરદી મૂકવાનો ખર્ચ રૂ. 100

એકમદીઠ વહન ખર્ચ 20 %

- (i) 500
- (ii) 1,000
- (iii) 100

28. અંકિતા કંપનીના રેકોર્ડ પરથી નીચેની માહિતી લેવામાં આવી છે:

શરૂઆતનો સ્ટોક રૂ. 50,000, ખરીદી રૂ. 1,62,500 અને છેવટનો સ્ટોક રૂ. 25,000. માલસામાન ફેરબદલી દર કેટલો હશે?

- (i) 2 વખત
- (ii) 3 વખત
- (iii) 5 વખત
- (iv) 3.5 વખત

29. માલસંગ્રહના જથ્થાનો ઊંચી કિંમતનો માલ પ્રથમ જાય એ બાબત નીચેની કઈ પદ્ધતિને સુસંગત છે?

- (i) નિક્કો પદ્ધતિ
- (ii) હિક્કો પદ્ધતિ
- (iii) ફિક્કો પદ્ધતિ
- (iv) લિક્કો પદ્ધતિ

30. વરદી સપાટી: 7,500 એકમો, માલપ્રાપ્તિનો સમય: 3 થી 5 અઠવાડિયાં, માલનો ગુરુત્તમ વપરાશ કેટલો ?

- (i) 1,500 એકમો
- (ii) 750 એકમો
- (iii) 2,000 એકમો
- (iv) 1,875 એકમો

31. નીચેના પૈકી કયો ખર્ચ પેદાશ પડતર ગણાય ?

- (i) ઓફિસ સ્ટાફ પગાર
- (ii) જાહેર ખબર ખર્ચ
- (iii) લોનનું વ્યાજ
- (iv) પરોક્ષ માલસામાન

32. જો ઓર્ડર (વરદી) જથ્થો 2,000 એકમોથી 4,000 એકમો થાય તો પુનઃ વરદી જથ્થા પર શું અસર થશે?

- (i) પુનઃવરદી જથ્થામાં 1,000 એકમોથી વધારો થાય.
- (ii) પુનઃ વરદી જથ્થામાં કોઈ ફેરફાર થશે નહિ.
- (iii) પુનઃ વરદી જથ્થામાં 100% વધારો થશે.
- (iv) પુનઃ વરદી જથ્થામાં 100% ઘટાડો થશે.

33. જો શરૂઆતનો સ્ટોક રૂ. 10,000, ખરીદી રૂ. 32,500 અને આખર સ્ટોક રૂ. 5,000 હોય તો માલસામાન ફેરબદલી દર કેટલો થાય?

- (i) 4 વખત
- (ii) 5 વખત
- (iii) 7 વખત
- (iv) 3.5 વખત

34. શરૂનો સ્ટોક રૂ. 25,000, ખરીદી રૂ. 81,250 અને છેવટનો સ્ટોક રૂ. 12,500 છે. માલસામાન ફેરબદલી દર કેટલો હશે?

- (i) 3 ગણો
- (ii) 5 ગણો
- (iii) 1 ગણો

(i v) 3.5 ગણો

35. સૌથી વધુ ફાયદાકારક હોય તેવા માલની ખરીદીનો જથ્થો એટલે -

(i) ગુરુતમ જથ્થો

(ii) લઘુતમ જથ્થો

(iii) આર્થિક વરદી જથ્થો

(iv) સરેરાશ જથ્થો

36. સ્ટોર વિભાગમાં બિન કાર્ડમાં નીચે મુજબ કિંમત દર્શાવાય છે:

(i) માલની ખરીદ કિંમત

(ii) કિંમત દર્શાવાતી નથી

(iii) સરેરાશ કિંમત

(iv) પ્રમાણ કિંમત

37. નીચેની પૈકી કયો દસ્તાવેજ ઉત્પાદન અંગે આપેલ માલસામાનની નોંધ માટે વપરાય છે?

(i) ખરીદ માગણી પત્રક

(ii) માલ આવક પત્રક

(iii) માલસામાન માંગણી પત્રક

(iv) ઉપરનામાંથી એક પણ નહીં

38. શરૂઆતનો સ્ટોક રૂ. 60,000, ખરીદી રૂ. 4,40,000, આખર સ્ટોક રૂ.

1,00,000 તો સ્ટોક ફેરબદલી દર કેટલો?

(i) 4 વખત

(ii) 5 વખત

(iii) 3.5 વખત

(i v) 6 વખત

39. દ્વિમાસિક વપરાશ જો 500 એકમો હોય તો આર્થિક વરદી જથ્થો શોધવાના સૂત્રમાં કેટલા એકમો લેવાશે?

(i) 3,000 એકમો

(ii) 6,000 એકમો

(iii) 500 એકમો

(iv) 2,000 એકમો

40. અંકિતા કંપનીના રેકોર્ડ પરથી નીચેની માહિતી લેવામાં આવી છે:

શરૂઆતમાં સ્ટોક રૂ. 50,000, ખરીદી રૂ. 1,62,500 અને છેવટનો સ્ટોક રૂ. 25,000. માલસામાન ફેરબદલી દર કેટલો હશે?

(i) 2 વખત

(ii) 3 વખત

(iii) 5 વખત

(iv) 3.5 વખત

પ્રકરણ - ૩ માલસામાનના હિસાબો - ૨

નીચે જણાવેલ દરેક પેટા પ્રશ્નના એક કરતાં વધુ જવાબો આપેલ છે, પરંતુ તે પૈકી ફક્ત એક જ જવાબ સાચો છે. તમારે સાચો જવાબ પસંદ કરીને તેના સમર્થનમાં જરૂરી ગણતરી (કે સમજૂતી) દર્શાવવાની છે:

1. જ્યારે ભાવો વધી રહ્યા હોય ત્યારે નીચેનાં પૈકી કયું વિધાન સાચું ગણાય?
 - (i) લિફો પદ્ધતિમાં નફો ઓછો આવે છે અને આખર સ્ટોકનું મૂલ્ય પણ ઓછું આવે છે.
 - (ii) લિફો પદ્ધતિમાં નફો ઓછો આવે છે અને આખર સ્ટોકનું મૂલ્ય વધુ આવે છે.
 - (iii) ફિફો પદ્ધતિ મુજબ નફો ઓછો આવે છે અને આખર સ્ટોકનું મૂલ્ય પણ ઓછું આવે છે.
 - (iv) ફિફો પદ્ધતિ મુજબ નફો ઓછો આવે છે અને આખર સ્ટોકનું મૂલ્ય વધુ આવે છે.
2. એક કંપની પાસે શરૂઆતનો સ્ટોક રૂ. 26,400ની કિંમતનો (300 એકમો દરેક રૂ. 88ના ભાવના) તા. 1લી એપ્રિલ, 2011નો હતો.
આવક: 10મી એપ્રિલ: 1,000 એકમો, દરેક એકમ રૂ. 86ના ભાવે
23 મી એપ્રિલ: 600 એકમો, દરેક એકમ રૂ. 90ના ભાવે
જાવક: 29મી એપ્રિલ: 1,700 એકમો.
તો લિફો પદ્ધતિ મુજબ ઇસ્યૂ કરેલ માલની કિંમત કઈ હશે?
 - (i) રૂ. 1,48,400
 - (ii) રૂ. 1,48,800

(iii) રૂ. 1,48,880

(iv) રૂ. 1,53,000.

3. જો ઉપરના દાખલા મુજબ જ લિફ્ટ પદ્ધતિનો ઉપયોગ થતો હોય તો 30મી એપ્રિલે, આખર સ્ટોકનું મૂલ્ય નીચે મુજબ હશે:

(i) રૂ. 17,520

(ii) રૂ. 18,000

(iii) રૂ. 13,400

(iv) રૂ. 17,600

4. નીચેનાં વિધાનો પૈકી લિફ્ટ પદ્ધતિનો ફાયદો નથી ?

(i) નફો વાસ્તવિક હોતો નથી.

(ii) માલસામાન ખર્ચ ખરેખર ખર્ચ દર્શાવે છે, જે વસ્તુ ખાતે કે પ્રક્રિયા ખાતે ઉધારાય છે.

(iii) કુગાવાની પરિસ્થિતિમાં તે ઉપયોગી છે.

(iv) આખર સ્ટોકનું મૂલ્ય વધુ વાસ્તવિક હોય છે.

5. એક કારખાનામાં માલસામાનની આવક જાવકને લગતી એપ્રિલ, 2011ને લગતી માહિતી નીચે મુજબ છે:

શરૂઆતનો સ્ટોક: 5,000 કિલો રૂ. 50ના ભાવે

આવક: 10મી એપ્રિલ: 2,000 કિલો રૂ. 52ના ભાવે

19મી એપ્રિલ: 8,000 કિલો રૂ. 55ના ભાવે

30મી એપ્રિલ: 5,000 કિલો, રૂ. 54ના ભાવે

જાવક: 15મી એપ્રિલ 2,000 કિલો

25મી એપ્રિલ, 7,000 કિલો

ઉપરની વિગતોને આધારે ફિફો પદ્ધતિ મુજબ જાવકની કિંમત ગણાતી હોય તો 15મીના ઇસ્યૂનું મૂલ્ય કેટલું હશે?

- (i) રૂ. 52 લેખે રૂ. 1,04,000
- (ii) રૂ. 50ના ભાવે રૂ. 1,00,000
- (iii) રૂ. 54ના ભાવે રૂ. 1,08,000
- (iv) રૂ. 55ના ભાવે રૂ. 1,10,000

6. ઉપરના આંકડાઓને આધારે આખર સ્ટોકનું મૂલ્ય શું હશે ?

- (i) રૂ. 6,50,000
- (ii) રૂ. 5,94,000
- (iii) રૂ. 5,50,000
- (iv) રૂ. 6,20,000.

7. કઈ પદ્ધતિમાં આખર સ્ટોકની કિંમત ચાલુ બજાર ભાવની કિંમત નજીક હોય છે?

- (i) ફિફો પદ્ધતિ
- (ii) લિફો પદ્ધતિ
- (iii) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ
- (iv) નિશ્ચિત ભાવ પદ્ધતિ

8. એક કારખાનામાં માલસામાન આવક-જાવકને લગતી એપ્રિલ, 2011ને લગતી માહિતી નીચે મુજબ છે:

આવક:

તા. 1-2-2011 320 કિ.ગ્રા., કિ.ગ્રા. દીઠ રૂ. 2.50

તા. 14-2-2011 480 કિ.ગ્રા., કિ.ગ્રા. દીઠ રૂ. 3.00

જાવક:

તા. 2-2-2011 240 કિ.ગ્રા.

તા. 24-2-2011 360 કિ.ગ્રા.

ઉપરની વિગતોને આધારે ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ મુજબ જાવકની કિંમત ગણાતી હોય તો આખર સ્ટોકનું મૂલ્ય કેટલું હશે?

(i) રૂ. 600

(ii) રૂ. 560

(iii) રૂ. 580

(iv) રૂ. 586

9. કઈ પદ્ધતિમાં પહેલાં ખરીદેલો માલ સ્ટોકમાં રહે છે?

(i) લિફો પદ્ધતિ

(ii) ફિફો પદ્ધતિ

(iii) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ

(iv) પ્રમાણ ભાવ પદ્ધતિ

10. 100 એકમોની ભારિત સરેરાશ રૂ. 280 છે. તેમાંથી 60 એકમની કુલ પડતર રૂ. 2,100 છે, તો બાકીના એકમની એકમદીઠ પડતર કેટલી હશે?

(i) રૂ. 35

(ii) રૂ. 30

(iii) રૂ. 37

(iv) રૂ. 29

11. 100 એકમોની ભારિત સરેરાશ રૂ. 280 છે. તેમાંથી 40 એકમોની કુલ પડતર

રૂ. 10,000 છે, તો બાકીના એકમોની એકમદીઠ પડતર કેટલી હશે?

(i) રૂ. 300

(ii) રૂ. 250

(iii) રૂ. 280

(iv) રૂ. 480

12. કઈ પદ્ધતિમાં છેલ્લે ખરીદેલ માલ સ્ટોકમાં હશે?

(i) લિફો પદ્ધતિ

(ii) ફિફો પદ્ધતિ

(iii) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ

(iv) નિશ્ચિત ભાવ પદ્ધતિ

પ્રકરણ - ૪ પ્રત્યક્ષ મજૂરી

નીચે જણાવેલ દરેક પેટા પ્રશ્નના એક કરતાં વધુ જવાબો આપેલ છે, પરંતુ તે પૈકી ફક્ત એક જ જવાબ સાચો છે. તમારે સાચો જવાબ પસંદ કરીને તેના સમર્થનમાં જરૂરી ગણતરી (કે સમજૂતી) દર્શાવવાની છે:

1. નીચેનાં વિધાનો પૈકી કયું વિધાન સાચું નથી ?
 - (i) સામાન્ય રીતે ઓવરટાઇમનો પગાર સામાન્ય પગાર કરતાં બમણા દરે ચૂકવાય છે.
 - (ii) કામદારોની હડતાળને કારણે નિષ્ક્રિય સમયની જે પડતર થાય તેને કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચમાં સમાવી લેવામાં આવે છે.
 - (iii) જ્યારે કાર્યવેતન પદ્ધતિ પ્રમાણે મજૂરી ચૂકવાય ત્યારે ગુણવત્તા પર પ્રતિકૂળ અસર થાય છે.
 - (iv) કાયદા મુજબ ચૂકવાતું બોનસ પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ ગણાય છે.
2. નીચેના વિધાનો પૈકી કયું વિધાન સાચું છે?
 - (i) પ્રત્યક્ષ મજૂરી એ સ્થિર ખર્ચ છે.
 - (ii) સમયવેતન પદ્ધતિમાં ઉત્પાદનના સમયની નોંધ જરૂરી નથી.
 - (iii) નિષ્ક્રિય સમય એ કામ પર નોંધેલ સમય અને આવવાનો સમય વચ્ચેનો તફાવત દર્શાવે છે.
 - (iv) યંત્ર પર કામ બદલતાં લાગતો નિષ્ક્રિય સમય પડતરના નફાનુકસાન ખાતે ઉધારવામાં આવે છે.
3. મજૂર ફેરબદલી દરની ગણતરીની પુનઃ સ્થાપના પદ્ધતિમાં નીચે મુજબ ગણતરી થાય છે:

- (i) કેટલાક કામદારો કામ છોડી જતાં ઊભી થયેલ ખાલી જગ્યા પર નિમાયેલા કામદારો - કામદારોની સરેરાશ સંખ્યા
- (ii) છોડી ગયેલ કામદારોની સંખ્યા - (શરૂમાં કામદારોની સંખ્યા + મુદતને અંતે કામદારોની સંખ્યા.)
- (iii) દાખલ થયેલ કામદારોની સંખ્યા - શરૂઆતમાં કામદારોની સંખ્યા
- (iv) ઉપરમાંથી કોઈ નહિ.

4. નીચેના વિધાનો પૈકી કયું વિધાન સાચું નથી ?

- (i) સામાન્ય અનુત્પાદક સમય અનિવાર્ય છે અને તેને પૂરેપૂરો દૂર કરી શકાતો નથી.
- (ii) અસામાન્ય નિષ્ક્રિય સમય સંચાલકોમાં યોગ્ય પગલાં દ્વારા અંકુશિત થઈ શકે છે.
- (iii) સામાન્ય નિષ્ક્રિય સમયની પડતર, પડતરના નફાનુકસાન ખાતે ઉધારાય છે.
- (iv) સામાન્ય નિષ્ક્રિય સમય અનિવાર્ય છે અને તેનો અંદાજ અગાઉથી મૂકી શકાય છે.

5. એક ખાતામાં એક જોબ માટે પ્રમાણ સમય 80 કલાક છે. તે જોબ પૂરું કરવા માટે લેવામાં આવેલ સમય 60 કલાક છે. સમય વેતન કલાકના રૂ. 20 છે. તો હેલ્સી પ્રીમિયમ યોજના હેઠળ બોનસની રકમ કેટલી હશે?

- (i) રૂ. 200
- (ii) રૂ. 300
- (iii) રૂ. 400
- (iv) કંઈ નહિ

6. નીચેના પૈકી કયું પગલું મજૂર ફેરબદલી દર ઘટાડવામાં ઉપયોગી નથી?

- (i) પસંદગીની વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ
- (ii) સંતોષકારક કાર્યની પરિસ્થિતિની જોગવાઈ
- (iii) કામદાર સંઘો પર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ
- (iv) ગ્રેયુઇટી અને પ્રોવિડન્ટ ફંડના લાભો આપવા.

7. નીચેના પૈકી કઈ યોજના ઉત્તેજન વેતન પ્રથા નથી?

- (i) હેલ્સી યોજના
- (ii) રોવેન યોજના
- (iii) જૂથ બોનસ અથવા નફા ભાગ યોજના
- (iv) લઘુતમ વેતનની ખાતરી સાથે કાર્યવેતન પ્રથા.

8. નીચેના પૈકી કઈ શરત સારી વેતનપ્રથાનું લક્ષણ નથી?

- (i) તે કામગીરીના ઊંચા ધોરણ પર આધારિત હોવું જોઈએ કે જેથી વધુ સારી કામગીરી કરવાની કામદારને ફરજ પડે.
- (ii) તેમાં ઓછામાં ઓછા લઘુતમ વેતનની ખાતરી હોવી જોઈએ.
- (iii) તે યોજના માલિક અને કર્મચારીઓ વચ્ચે સારા સંબંધોનો વિકાસ કરે.
- (iv) તે માલિક માટે પણ વાજબી હોવી જોઈએ કારણ કે કોઈ પણ ઉદ્યોગ પોતાની કમાવાની શક્તિ કરતાં વધુ વેતન ચૂકવી શકે નહિ.

9. નીચેનાં વિધાનો પૈકી કયું વિધાન સાચું છે?

- (i) કારખાનાની ટ્રકના ડ્રાઇવરનો પગાર પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ છે.
- (ii) બહારના કામદારો એટલે એવા કામદારો કે જેમની નિમણૂક કામચલાઉ ધોરણે કરવામાં આવી છે.

- (iii) ગ્રાહકણના આગ્રહથી અમુક સમયમર્યાદામાં કામ પૂરું કરવા ઓવરટાઇમ કરવામાં આવે તો તેની મજૂરી જે તે જોબ ખાતે ઉધારાય છે.
- (i v) કેન્ટિન અંગે થયેલા ખર્ચ પડતરના નફાનુકસાન ખાતે ઉધારવામાં આવે છે.

10. નીચેના પૈકી કયું કારણ ઓવરટાઇમ માટેનું યોગ્ય કારણ નથી?

- (i) નહિ ધારેલ ઉત્પાદન જથ્થાનાં લક્ષ્યાંકમાં વધારો થવાથી
- (i i) અરજન્ટ માલ પૂરો પાડવાનો ગ્રાહકનો આગ્રહ.
- (iii) નવા કારખાનાના ઉદઘાટન માટે કારખાનાના કામદારોને કામચલાઉ ત્યાં લઈ જવાથી.
- (i v) મજૂરોની અછતને લીધે.

11. એક કામ અંગે સમય વેતન પ્રમાણે 8 કલાકનો સમય આપવામાં આવે છે.

એક કામદાર કાર્યવેતન યોજના હેઠળ 6 કલાકમાં પૂરું કરે છે. તેને કલાકના રૂ. 2 વેતન મળે છે. માલસામાનની કિંમત રૂ. 15 છે. કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચા મજૂરીના 100% જેટલા છે. રોવેન યોજના મુજબ કારખાનાની પડતર કઈ હશે?

- (i) રૂ. 47
- (i i) રૂ. 43
- (iii) રૂ. 45
- (i v) રૂ. 60

12. એક કારખાનામાં વર્ષની શરૂઆતમાં 5,000 કામદારો હતા, અને વર્ષના અંતે

6,000 કામદારો કામ કરતા હતા. વર્ષ દરમિયાન 550 કામદારો છૂટા થયા હતા અને 600 કામદારો નવા જોડાયા હતા. જેમાંથી 325 કામદારો નવી

ઊભી કરેલી જગ્યાએ લેવામાં આવ્યા હતા. સંયુક્ત પદ્ધતિ પ્રમાણે મજૂર ફેરબદલી દર જણાવો.

(i) 10%

(ii) 5%

(iii) 15%

(iv) 12.5%

13. નવા નિમાયેલા કામદારોની સંખ્યા શોધો:

મહિનાની શરૂઆતમાં કામદારોની સંખ્યા 1,900

મહિનાના અંતમાં કામદારોની સંખ્યા 1,100

મહિના દરમિયાન છૂટા થયેલા કામદારોની સંખ્યા 180

સંયુક્ત પદ્ધતિ મુજબ ફેરબદલી દર 23.6 %

(i) 174

(ii) 90

(iii) 750

(iv) 1,500

14. પરોક્ષ મજૂરી જેવી કે યંત્રના સમારકામ માટે ચૂકવેલ મજૂરીનો સમાવેશ

નીચેના પૈકી કયા ખર્ચમાં થાય છે?

(i) પ્રાથમિક ખર્ચ

(ii) કારખાના ખર્ચ

(iii) ઓફિસ ખર્ચ

(iv) વેચાણ ખર્ચ

15. જ્યારે કામદારને તેના ઉત્પાદનના પ્રમાણમાં મજૂરી ચૂકવાય ત્યારે તેને
..... અપાય છે.

- (i) સમય કાર્ડ
- (ii) કાર્યવેતન કાર્ડ
- (iii) જોબ કાર્ડ
- (iv) એક પણ નહીં

16. નફા ભાગે એ -

- (i) પ્રણાલિકાગત વેતનપ્રથાનો જ એક પ્રકાર છે.
- (ii) વ્યક્તિગત ઉત્તેજન વેતનપ્રથાનો એક પ્રકાર છે.
- (iii) જૂથ ઉત્તેજન વેતનપ્રથાનો એક પ્રકાર છે.
- (iv) એક પણ નહિ.

17. જ્યાં કામની ઝડપનો આધાર માણસ નહિ પરંતુ યંત્ર પર હોય ત્યારે ત્યાં કઈ
વેતનપ્રથા અપનાવવી અનુકૂળ છે?

- (i) સમયવેતન પ્રથા
- (ii) કાર્યવેતન પ્રથા
- (iii) હેલ્સી વેતન પ્રથા
- (iv) નફા ભાગ

18. નીચેનામાંથી કઈ ઉત્તેજન વેતનપ્રથામાં બચાવેલ સમયનો લાભ કામદાર
જેટલો માલિકને પણ મળે છે?

- (i) હેલ્સી વેતન પ્રથા
- (ii) રોવેન વેતનપ્રથા
- (iii) બિડોક્સ વેતન યોજના

(iv) ટેલરની ભિન્ન વેતનદરની પદ્ધતિ

19. વેતનપ્રથામાં કામદારને નફા અને સંચાલનમાં પણ ભાગ મળે છે

(i) નફા ભાગ

(ii) સહભાગીદારી

(iii) હેલ્સી

(iv) રોવેન

20. એક કાર્યનો પ્રમાણસમય 200 કલાક છે. કારીગરને કલાકના રૂ. 0.75 પ્રમાણે વેતન અપાય છે. કાર્ય માટે ખરેખર લીધેલ સમય 160 કલાક છે. તો કાર્યવેતન પ્રથા પ્રમાણે મળતું વેતન કેટલું ?

(i) રૂ. 160

(ii) રૂ. 200

(iii) રૂ. 120

(iv) રૂ. 150

21. એક ધંધામાં 1 લી એપ્રિલના રોજ 750 કામદારો હતા. મહિના દરમિયાન 120 કામદારો કારખાનું છોડી ચાલ્યા ગયા હતા અને 250 કામદારોની નિમણૂક કરવામાં આવી. તો 30 એપ્રિલના રોજ કામદારની સંખ્યા કેટલી?

(i) 1,000

(ii) 880

(iii) 500

(iv) 630

22. એક ખાતામાં એક જોબ માટે પ્રમાણ સમય 50 કલાક છે. તે જોબ પૂરો કરવા માટે લેવામાં આવેલ સમય 40 કલાક છે. સમય વેતન કલાકના રૂ. 20 છે. તો હેલ્સી પ્રીમિયમ યોજના હેઠળ બોનસની રકમ -

- (i) રૂ. 200
- (ii) રૂ. 300
- (iii) રૂ. 100
- (iv) રૂ. 800

23. સામૂહિક પ્રોત્સાહન વેતન યોજનામાં નીચે પૈકી કઈ વેતન યોજનાનો સમાવેશ થાય છે?

- (i) સમય વેતન
- (ii) હેલ્સી યોજના
- (iii) નફા ભાગ
- (iv) કાર્યવેતન પ્રથા

24. નીચે પૈકી કઈ વેતન પ્રથા વ્યક્તિગત પ્રોત્સાહક વેતન પ્રથા નથી?

- (i) બિડોક્સ યોજના
- (ii) ટેલરની ભિન્ન વેતન દર યોજના
- (iii) મેરિકની વિવિધ વેતનદર યોજના
- (iv) સહભાગીદારી

25. આશારામ એક કામ 10 કલાકના બદલે 8 કલાકમાં પૂર્ણ કરે છે. કલાકનો વેતન દર રૂ. 5 છે. તો રોવેન યોજના મુજબ તેને કેટલું વેતન મળશે?

- (i) રૂ. 40
- (ii) રૂ. 48

(iii) રૂ. 50

(iv) રૂ. 45

26. ખરેખર લીધેલ સમયનું વેતન + બચાવેલ સમયના વેતનના 50% - આ ગણતરીથી નીચે પૈકી કઈ યોજના મુજબ મજૂરીની રકમ નક્કી થાય છે?

(i) હેલ્સી યોજના

(ii) રોવેન યોજના

(iii) કાર્યવેતન યોજના

(iv) ટેલર યોજના

27. એક કારખાનામાં ઉત્પાદન વિભાગની માહિતી નીચે મુજબ છે:

માસની શરૂઆતમાં કામદારોની સંખ્યા 850

માસ દરમિયાન છોડી ગયેલા કામદારોની સંખ્યા 150

માસ દરમિયાન કુલ નિમણૂક 200

માસ દરમિયાન નવી જગ્યા પર નિમણૂક 50

નિમણૂક પદ્ધતિ મુજબ મજૂર ફેરબદલી દર શોધો.

(i) 17.14%

(ii) 16.66%

(iii) 22.85%

28. સંયુક્ત મજૂર ફેરબદલી દર ગણતરી વખતે નીચેનામાંથી કઈ બાબત ધ્યાન પર લેવાતી નથી?

(i) નિવૃત્ત થયેલ કર્મચારીઓ

(ii) ડિસમિસ કરાયેલ કર્મચારીઓ

(iii) જૂની જગ્યા પર થયેલ નવી નિમણૂક

(i v) વિસ્તરણ યોજના હેઠળ નિમાયેલ કર્મચારીઓ

29. એક ખાતામાં એક જોબ માટે પ્રમાણ સમય 50 કલાક છે. તે જોબ પૂરું કરવા માટે લેવામાં આવેલ સમય 40 કલાક છે. સમય વેતન કલાકના રૂ. 30 છે. તો હેલ્સી પ્રીમિયમ યોજના હેઠળ બોનસની રકમ થશે.

(i) રૂ. 300

(ii) રૂ. 450

(iii) રૂ. 150

(iv) રૂ. 1,200

30. નીચેના પૈકી કયું પગલું મજૂર ફેરબદલીદર ઘટાડવામાં ઉપયોગી નથી?

(i) પસંદગીની વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ

(ii) સંતોષકારક કાર્યની પરિસ્થિતિની જોગવાઈ

(iii) કામદારસંઘો પર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ

(iv) ગ્રેયુઇટી અને પ્રોવિડન્ટ પંડના લાભ આપવા

31. ભાવના એક કામ 10 કલાકના બદલે 8 કલાકમાં પૂર્ણ કરે છે. કલાકનો વેતનદર રૂ. 15 છે તો રોવેન યોજના મુજબ શું વેતન મળશે?

(i) રૂ. 150

(ii) રૂ. 120

(iii) રૂ. 144

(iv) રૂ. 135

32. નીચેના પૈકી કઈ ઉત્તેજક વેતનપ્રથા નથી?

(i) રોવેન વેતનપ્રથા

(ii) સમય વેતનપ્રથા

(iii) હેલ્સી વેતનપ્રથા

(iv) બોનસ વેતનપ્રથા

33. એક જોબ અંગે પ્રમાણ સમય 9 કલાક, ખરેખર સમય 6 કલાક, કલાકદીઠ

વેતન દર રૂ. 2, પ્રત્યક્ષ માલસામાન રૂ. 30 અને કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ

મજૂરીના 100% હોય, તો રોવેન યોજના મુજબ કારખાના પડતર કેટલી થાય?

(i) રૂ. 55

(ii) રૂ. 62

(iii) રૂ. 75

(iv) એક પણ નહિ

34. નીચેના પૈકી કયું વિધાન સાચું છે?

(i) એકમદીઠ ચલિત ખર્ચા ઉત્પાદનની સાથે સીધા પ્રમાણમાં બદલાય છે.

(ii) સામાન્ય અનુત્પાદક સમય અનિવાર્ય છે અને તેને પૂરેપૂરો દૂર કરી શકાતો નથી.

(iii) જ્યારે ભાવ વધી રહ્યો હોય ત્યારે લિફ્ટો પદ્ધતિમાં નફો ઓછો આવે છે અને આખર સ્ટોકનું મૂલ્ય વધુ થાય છે.

(iv) કારખાના (ઉત્પાદન)ની પડતરમાં બધા જ પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ ખર્ચનો સમાવેશ થાય છે.

35. એક કાર્યનો પ્રમાણ સમય 20 કલાક છે. કારીગરને કલાકના રૂ. 15 પ્રમાણે

વેતન અપાય છે. કાર્ય માટે ખરેખર લીધેલ સમય 16 કલાક છે. તો કાર્યવેતન

પ્રથા પ્રમાણે મળતું વેતન કેટલું ?

(i) રૂ. 320

(i i) રૂ. 300

(i i i) રૂ. 80

(i v) રૂ. 160

36. કામદારને દિવસ દરમિયાન અપાતી રિસેસનો સમય -

(i) સામાન્ય અનુત્પાદક સમય છે.

(i i) અસામાન્ય અનુત્પાદક સમય છે.

(i i i) અનુત્પાદક સમય ગણાતો નથી.

(i v) ઉપરનામાંથી એકેય નહિ.

37. હેલ્સી યોજના મુજબ બોનસની ગણતરી નીચે મુજબ થાય છે

(i) 20% લેખે સમયવેતનના

(i i) બચાવેલ સમયના 33%

(i i i) બચાવેલ સમયના 50%

(i v) આમાંથી એકેય નહિ.

38. જો સંચાલન કાર્યદક્ષ હોય તો મજૂર ફેરબદલી દર -

(i) વધી શકે

(i i) શૂન્ય કરી શકાય

(i i i) કોઈ અસર પડતી નથી

(i v) ઘટાડી શકાય.

39. જ્યાં કામની ઝડપનો આધાર માણસ નહિ પરંતુ યંત્ર પર હોય ત્યારે કઈ

વેતનપ્રથા યોગ્ય ગણાય?

(i) કાર્ય વેતનપ્રથા

(i i) હેલ્સી વેતન પ્રથા

(iii) રોવન વેતન પ્રથા

(iv) સમય વેતન પ્રથા

40. એક કાર્યનો પ્રમાણ સમય 12 કલાક છે. કામદારને કલાકના રૂ. 25 પ્રમાણે વેતન અપાય છે. કાર્ય માટે ખરેખર લીધેલ સમય 10 કલાક છે. કાર્ય વેતન પ્રથા પ્રમાણે કામદારને ચૂકવવાનું કુલ વેતન?

(i) રૂ. 120

(ii) રૂ. 300

(iii) રૂ. 250

(iv) રૂ. 50

41. નીચેના પૈકી કઈ યોજના ઉત્તેજન વેતન પ્રથા નથી?

(i) હેલ્સી યોજના

(ii) રોવન યોજના

(iii) જૂથ બોનસ અથવા નફા ભાગ યોજના

(iv) લઘુત્તમ વેતનની ખાતરી સાથે કાર્યવેતન પ્રથા

42. કામદારને દિવસ દરમિયાન અપાતી રિસેસનો સમય -

(i) સામાન્ય અનુત્પાદક સમય છે.

(ii) અસામાન્ય અનુત્પાદક સમય છે.

(iii) અનુત્પાદક સમય ગણાતો નથી.

(iv) ઉપરોક્તમાંથી એક પણ નહિ.

43. હેલ્સી યોજના મુજબ બોનસની ગણતરી નીચે મુજબ થાય છે

(i) સમય વતનના 20% લેખે

(ii) બચાવેલ સમયના 33%

(iii) બચાવેલ સમયના 50%

(iv) ઉપરોક્તમાંથી એક પણ નહિ.

44. નીચેની પૈકી કયો ઉપાય મજૂર ફેરબદલી દર ઘટાડી શકશે નહીં?

(i) વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિનો ઉપયોગ અને પસંદગી

(ii) કામગીરીની સંતોષકારક પરિસ્થિતિ

(iii) ઉત્પાદનમાં વધારો

(iv) ગ્રેચ્યુઇટી અને પ્રોવિડન્ટ ફંડની સુવિધાઓ

પ્રકરણ - ૫ પરોક્ષ ખર્ચના હિસાબો

નીચે જણાવેલ દરેક પેટા પ્રશ્નના એક કરતાં વધુ જવાબો આપેલ છે, પરંતુ તે પૈકી ફક્ત એક જ જવાબ સાચો છે. તમારે સાચો જવાબ પસંદ કરીને તેના સમર્થનમાં જરૂરી ગણતરી (કે સમજૂતી) દર્શાવવાની છે:

1. નીચેનાં વિધાનો પૈકી કયું વિધાન સાચું નથી ?

- (i) પરોક્ષ માલસામાન, પરોક્ષ મજૂરી અને પરોક્ષ ખર્ચના સરવાળાથી મળતી કુલ પડતરને પરોક્ષ ખર્ચા કે શિરોપરી ખર્ચા કહેવામાં આવે છે.
- (ii) વર્તણૂકને આધારે, પરોક્ષ ખર્ચાઓનું વર્ગીકરણ ઉત્પાદન પરોક્ષ ખર્ચા, વહીવટી ખર્ચા અને વેચાણ ખર્ચા એ રીતે થાય છે.
- (iii) પરોક્ષ મજૂરી ખર્ચના ઉદાહરણોમાં ફોરમેન, સુપરવાઇઝર, વોચમેન, સ્ટોરકીપર, સેલ્સમેન વગેરેના પગારનો સમાવેશ થાય છે.
- (iv) ઉત્પાદનના પરોક્ષ ખર્ચામાં કારખાનાનું ભાડું, પાવર, યંત્રોનો ઘસારો, સુપરવાઇઝરનો પગાર વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

2. નીચેના પૈકી કયું વિધાન સાચું છે?

- (i) સંશોધન અને વિકાસ ખર્ચ એ વેચાણ વિતરણ ખર્ચા છે.
- (ii) અંકુશપાત્ર પડતર એ છે કે જે સમાવેશ દ્વારા યોગ્ય કાળજી અને કાર્યક્ષમ આયોજન દ્વારા અંકુશિત કરી શકાય છે.
- (iii) અર્ધચલિત ખર્ચા એવા ખર્ચા છે જે ઉત્પાદનની સપાટીના સીધા પ્રમાણમાં બદલાતાં રહે છે.

(i v) શિરોપરી ખર્ચા પરોક્ષ પડતર હોવા છતાં ઉત્પાદિત થયેલ દરેક એકમની સાથે ઓળખી શકાય છે.

3. નીચેનાં પૈકી કયું વિધાન સાચું નથી?

(i) સેવા વિભાગનો પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ એ પરોક્ષ ખર્ચનો ભાગ ન હોવાથી પ્રારંભિક વિતરણ પ્રક્રિયામાં તેનો સમાવેશ થતો નથી.

(ii) પુનરાવર્તી ફાળવણી પદ્ધતિ એ સેવા વિભાગો વચ્ચેની પારસ્પરિક સેવા સાથે સંબંધિત પદ્ધતિ છે.

(iii) પ્રયત્ન અને ભૂલની પદ્ધતિએ પારસ્પરિક સેવા ફાળવણીની પદ્ધતિનો જ એક પ્રકાર છે.

(iv) પ્રત્યક્ષ ફાળવણી પદ્ધતિ હેઠળ સેવા વિભાગો પરસ્પર જે સેવા પૂરી પાડે છે તેને અવગણવામાં આવે છે.

4. નીચેની પૈકી કઈ પદ્ધતિ પરોક્ષખર્ચની વસૂલાતની પદ્ધતિ નથી?

(i) પ્રત્યક્ષ માલસામાન ખર્ચ પર ટકાવારીની પદ્ધતિ

(ii) પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ પર ટકાવારીની પદ્ધતિ

(iii) પ્રાથમિક પડતર પર ટકાવારીની પદ્ધતિ

(iv) કુલ પડતર પર ટકાવારીની પદ્ધતિ

5. કોઈ કારખાનામાં થતો કેન્ટીન પાછળનો ખર્ચ નીચેના પૈકી પ્રમાણમાં ફાળવવામાં આવે છે?

(i) પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચના પ્રમાણમાં

(ii) દરેક ઉત્પાદન વિભાગ વચ્ચે સરખે હિસ્સે

(iii) દરેક ખાતાઓમાંના કામદારોની સંખ્યાના પ્રમાણમાં

(iv) ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ.

6. યાંત્રિક કલાક દર દ્વારા:

- (i) સેવા વિભાગોનો ખર્ચ ઉત્પાદન વિભાગો વચ્ચે ફાળવવામાં આવે છે.
- (ii) કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચની ફાળવણી કરવામાં આવે છે.
- (iii) વહીવટી ખર્ચની ફાળવણી કરવામાં આવે છે.
- (iv) યંત્રોનો ઘસારો ઉત્પાદન વિભાગો વચ્ચે ફાળવવામાં આવે છે.

7. જ્યારે પડતર ખાતે ઉધારેલ કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચ નાણાકીય હિસાબોમાં ઉધારેલ ખર્ચ કરતાં ઓછા હોય ત્યારે તેને -

- (i) પરોક્ષ ખર્ચની અધિક વસૂલાત કહેવાય.
- (ii) પરોક્ષ ખર્ચની કમ-વસૂલાત કહેવાય.
- (iii) અસામાન્ય તફાવત ગણી પડતરના નફાનુકસાન ખાતે લઈ જવામાં આવે છે.
- (iv) ઉપરનામાંથી એકે નહિ.

8. સેવા વિભાગોના ખર્ચની ફાળવણી કરવા માટે કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ થાય છે?

- (i) પ્રત્યક્ષ પદ્ધતિ
- (ii) લઘુત્તમ વર્ગ પદ્ધતિ
- (iii) તુલના પદ્ધતિ
- (iv) આલેખ રજૂઆત પદ્ધતિ

9. અર્ધચલિત ખર્ચોનું પૃથક્કરણ કરવા માટે કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ થાય છે?

- (i) યુગપત્ સમીકરણ
- (ii) ઉચ્ચ અને નિમ્ન આંકની પદ્ધતિ
- (iii) પ્રયત્ન અને ભૂલની પદ્ધતિ
- (iv) પરોક્ષ પદ્ધતિ

10. નીચેનામાંથી કઈ પદ્ધતિ પણ પુનરાવર્તિત ફાળવણીની પદ્ધતિ છે?

- (i) સરેરાશ પદ્ધતિ
- (ii) આલેખ રજૂઆત પદ્ધતિ
- (iii) પ્રયત્ન અને ભૂલની પદ્ધતિ
- (iv) પરોક્ષ પદ્ધતિ

11. એક કારખાનામાં યંત્રના ભાગે આવતા માસિક સ્થિર ખર્ચા રૂ. 5,250 છે અને કલાકદીઠ ચલિત ખર્ચા 5 છે. સામાન્ય રીતે યંત્ર એક માસમાં 150 કલાક ચાલે છે. એક જોબને યંત્રના 100 કલાક લાગે છે, તો તે જોબના ફાળે આવતો પરોક્ષ ખર્ચ કેટલો હશે?

- (i) રૂ. 4,000
- (ii) રૂ. 3,500
- (iii) રૂ. 500
- (iv) રૂ. 3,000

12. જય કંપનીના યંત્ર વિભાગમાં એક યંત્ર છે પાવર ખર્ચ રૂ. 52,000 થાય છે. જે યંત્રના વાર્ષિક કુલ ખર્ચના 25 % છે. યુનિટદીઠ રૂ. 0.65ના ભાવે કલાકદીઠ 16 યુનિટ આ યંત્ર વાપરે છે. યાંત્રિક કલાક દરની કેટલી રકમ હશે?

- (i) રૂ. 41.60
- (ii) રૂ. 13.70
- (iii) રૂ. 27.90
- (iv) રૂ. 26

13. પાવર ખર્ચ (સરચાર્જ સાથે) રૂ. 66,000,

કલાક દીઠ યુનિટ વપરાશ 10 યુનિટ

યુનિટ દીઠ પાવરનો દર રૂ. 5 છે અને સરચાર્જ 10 ટકા છે.

યંત્રના કલાકો કેટલા હશે?

(i) 6,000

(ii) 6,600

(iii) 1,200

(iv) 4,800

14. એક ફેક્ટરીના ઉત્પાદન વિભાગમાંથી નીચેની માહિતી પ્રાપ્ત કરવામાં આવી

છે:

આખા વર્ષના અંદાજિત કારખાના પરોક્ષ ખર્ચા રૂ. 1,17,360

આખા વર્ષ દરમિયાન અંદાજેલ સીધી મજૂરી ખર્ચ રૂ. 1,95,600

અંદાજિત યાંત્રિક કલાકો 97,800

પ્રત્યક્ષ મજૂરીના ટકાના આધારે કારખાનામાં પરોક્ષ ખર્ચાની ફાળવણીનો દર કેટલો હશે?

(i) રૂ. 1.20

(ii) 60%

(iii) રૂ. 0.50

(iv) 40%

15. કોઈ કારખાનામાં થતો ઓજાર વિભાગ પાછળનો ખર્ચ નીચેના પૈકી કયા

પ્રમાણ ફાળવવામાં આવે છે ?

(i) પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચના પ્રમાણમાં

(ii) દરેક ઉત્પાદન વિભાગ વચ્ચે સરખે હિસ્સે

(iii) પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાકો અથવા દરેક ખાતને ઇસ્યૂ કરેલ ઓજારો પ્રમાણે

(i v) ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ

16. ડિલિવરીવાનના ખર્ચનો સમાવેશ માં થાય છે.

(i) કારખાના ખર્ચ

(i i) વહીવટી ખર્ચ

(iii) વેચાણ ખર્ચ

(i v) એક પણ નહીં.

17. ઓઇલ, ગ્રીસ વગેરેનો સમાવેશ તરીકે થાય છે.

(i) પ્રત્યક્ષ માલસામાન

(ii) પરોક્ષ માલસામાન

(i i i) પ્રત્યક્ષ મજૂરી

(i v) પરોક્ષ મજૂરી

18. કર્મચારી રાજ્ય વીમા યોજનાનો ખર્ચ જુદા જુદા વિભાગો વચ્ચે કઈ રીતે ફાળવવામાં આવે છે?

(i) પ્રત્યક્ષ મજૂરીના આધારે

(i i) કામદારોની સંખ્યાના આધારે

(i i i) પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાકના આધારે

(i v) એક પણ નહીં.

19. જો અલગ મીટર ન આપેલું હોય તો, વીજળી ખર્ચ નીચેના પૈકી કઈ રીતે ફાળવાય?

(i) હોર્સ પાવરના આધારે

- (ii) રોકેલી જગ્યાના આધારે
- (i i i) પ્રત્યક્ષ ખર્ચના આધારે
- (i v) પ્રત્યક્ષ માલસામાનના આધારે

20. જ્યારે દરેક સેવા વિભાગ બીજા સેવા વિભાગને પણ સેવા આપે છે. ત્યારે નીચેના પૈકી કઈ પદ્ધતિથી તેના ખર્ચની ફાળવણી થતી નથી?

- (i) પ્રત્યક્ષ ખર્ચની પદ્ધતિ
- (i i) ક્રમિક ફાળવણીની પદ્ધતિ
- (i i i) પુનરાવર્તી ફાળવણીની પદ્ધતિ
- (i v) યુગપત સમીકરણની પદ્ધતિ

21. એક યંત્રની કિંમત રૂ. 84,000 છે. તેની ભંગાર કિંમત રૂ. 12,000 છે અને તેનું ઉપયોગી આયુષ્ય 6 વર્ષ હોય તો ઘસારો કેટલો ?

- (i) રૂ. 12,000
- (i i) રૂ. 14,000
- (i i i) રૂ. 16,000
- (i v) રૂ. 10,000

22. પ્રાથમિક પડતર રૂ. 25,000 હોય અને કારખાના ખર્ચ રૂ. 5,000 હોય તો કારખાના ખર્ચ પ્રાથમિક પડતર પર કેટલા ટકા ગણાય?

- (i) 25%
- (ii) 20%
- (i i i) 30%
- (i v) 15%

23. પરોક્ષ ખર્ચના હિસાબોમાં નીચેના પૈકી કઈ પદ્ધતિ પારસ્પરિક ફાળવણીની પદ્ધતિ નથી?

- (i) પુનરાવર્તી ફાળવણીની પદ્ધતિ
- (ii) યુગપત્ સમીકરણની પદ્ધતિ
- (iii) કમિક ફાળવણીની પદ્ધતિ
- (iv) પ્રયત્ન અને ભૂલની પદ્ધતિ

24. એક કારખાનામાં યાંત્રિક કલાક દર અને પરોક્ષખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

પરોક્ષ ખર્ચ (રૂ) યંત્ર કલાકો

75,600 21,600

93,600 33,600

81,000 25,200

90,000 31,200

તો ઉપરનામાં સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચની રકમ નીચે મુજબ હશે

- (i) રૂ. 3,600
- (ii) રૂ. 18,000
- (iii) રૂ. 25,200
- (iv) રૂ. 43,200

25. યુગપત્ સમીકરણની પદ્ધતિ:

- (i) કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચની ફાળવણીની પદ્ધતિ છે.
- (ii) સેવા વિભાગના ખર્ચા ઉત્પાદનના વિભાગો ખાતે ફાળવવાની પદ્ધતિ છે.

(i i i) વહીવટી ખર્ચની ઉત્પાદન ખાતે ફાળવણીની પદ્ધતિ છે.

(i v) પરોક્ષ ખર્ચનો પૂર્વનિર્ધારિત વસૂલાતાના દરની પદ્ધતિ છે.

26. એક કારખાનામાં યાંત્રિક કલાક અને પરોક્ષ ખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

યંત્ર કલાકો 35,000 40,000 20,000 30,000

પરોક્ષ ખર્ચ (રૂ) 72,500 80,000 50,000 65,000

તો ઉપરનામાં સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચની રકમ -

(i) રૂ. 20,000 હશે

(i i) રૂ. 30,000 હશે

(i i i) રૂ. 25,000 હશે

(i v) રૂ. 22,500 હશે.

27. કામદાર રાજ્ય વીમા યોજનામાં ફાળો તથા મોંઘવારી ભથ્થું માટે પરોક્ષ

ખર્ચની ફાળવણીનો આધાર -

(i) કામદાર સંખ્યાના પ્રમાણમાં

(i i) કામદાર કલાકો મુજબ

(i i i) જે તે વિભાગની સીધી મજૂરીના પ્રમાણમાં

(i v) કામદાર ફેરબદલી મુજબ

28. પ્લાન્ટ રિપેરિંગ શિરોપરી ખર્ચ માટે ફાળવણીનો આધાર -

(i) રોકેલ જગ્યા

(i i) પ્લાન્ટની કિંમત

(i i i) પ્લાન્ટ કલાકો

(i v) પ્લાન્ટ ઘસારો

29. ઓઇસ એજિન બનાવતા ઉદ્યોગમાં સેવા વિભાગ તરીકે નીચે પૈકી કોનો સમાવેશ થાય છે ?

- (i) ફાઉન્ડ્રી વિભાગ
- (ii) કાસ્ટિંગ વિભાગ
- (iii) મોલ્ડિંગ વિભાગ
- (iv) સ્ટોર્સ વિભાગ

30. પરોક્ષ મજૂરી માટે ફાળવણીનો આધાર -

- (i) પ્રત્યક્ષ મજૂરીનું પ્રમાણ
- (ii) મજૂર સંખ્યાનું પ્રમાણ
- (iii) મજૂર કલાકોનું પ્રમાણ
- (iv) યંત્ર કલાક દર મુજબ

31. તમામ ફાળવણી પછી ખાતાં અ નો કુલ પરોક્ષ ખર્ચ શોધો

વિગત	વિભાગ				
	અ ઉત્પાદન	બ ઉત્પાદન	ક ઉત્પાદન	ડ સેવા	ઇ સેવા
કુલ ખર્ચ	60,000	30,000	10,000	10,000	9,000
સેવા વિભાગ ડના ખર્ચની ફાળવણીની ટકાવારી	20%	30%	40%	-	10%
સેવા	30%	40%	30%	-	-

વિભાગ ઇના ખર્ચની ફાળવણીની ટકાવારી					
---	--	--	--	--	--

(i) 63,100

(ii) 64,400

(iii) 65,000

32. નીચે દર્શાવેલ કઈ વિગત કારખાના ખર્ચ સાથે સુસંગત નથી?

(i) યંત્રોનો વીમો

(ii) કમ્પ્યુટર વિભાગના ખર્ચા

(iii) પાવર બિલ

(iv) ટેકનિકલ સામયિકનું લવાજમ

33. સેવા વિભાગના ખર્ચની ફાળવણી કરવા માટે કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ થાય છે?

(i) તુલના પદ્ધતિ

(ii) પ્રત્યક્ષ પદ્ધતિ

(iii) આલેખ રજૂઆત પદ્ધતિ

(iv) લઘુત્તમ વર્ગ પદ્ધતિ

34. કારખાનાના કુલ પરોક્ષ ખર્ચ માસિક રૂ. 60,0000 છે. 30 કામદારોએ

મહિનાના 25 દિવસ રોજના 8 કલાક લેખે કાર્ય કર્યું હોય, તો પ્રત્યક્ષ કામદાર

કલાક દર કેટલો ?

(i) રૂ. 10

(i i) રૂ. 20

(i i i) રૂ. 50

(i v) રૂ. 60

35. ખરેખર કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ રૂ. 10,000, પ્રત્યક્ષ મજૂરી રૂ. 25,000ના 30 % લેખે વસૂલાત કરી પડતર પત્રકમાં સમાવેશ કર્યો હોય તો -

(i) વધુ વસૂલાત રૂ. 2,500

(ii) ઓછી વસૂલાત રૂ. 2,500

(i i i) ખરેખર વસૂલાત રૂ. 10,000

(i v) ઉપરનામાંથી એક પણ નહિ.

36. કાઉન્ટિંગ હાઉસના ખર્ચા નીચે મુજબના શિરોપરી ખર્ચ ગણાય છે.

(i) વિતરણ ખર્ચા

(i i) વેચાણ શિરોપરી ખર્ચા

(iii) વહીવટી શિરોપરી ખર્ચા

(i v) કારખાના શિરોપરી ખર્ચા

37. નીચેના પૈકી કયો ખર્ચ મુદતી પડતર ગણાય?

(i) ચંત્રનો ઘસારો

(ii) ઓફિસ ભાડું

(i i i) પ્રત્યક્ષ મજૂરી

(i v) માલસામાન

38. કેન્ટીન ખર્ચની ફાળવણી નીચેના એક પ્રમાણે થાય છે:

(i) પ્રત્યક્ષ મજૂરીના પ્રમાણમાં

(ii) દરેક વિભાગના કામદારની સંખ્યાના પ્રમાણમાં

(iii) સરખા પ્રમાણમાં

(iv) એક પણ નહિ

39. પરોક્ષ ખર્ચ અને મશીન કલાકો નીચે મુજબ છે:

કુલ પરોક્ષ ખર્ચ (સ્થિર અને ચલિત) મશીન કલાક

પ્રમાણ માસ રૂ. 25,000 1,000

બીજો માસ રૂ. 30,000 1,500

સ્થિર ખર્ચ કેટલા હશે?

(i) રૂ. 10,000

(ii) રૂ. 15,000

(iii) રૂ. 27,500

(iv) રૂ. 12,500

40. એક યંત્રની કિંમત રૂ. 83,000 છે, તેની ભંગાર કિંમત રૂ. 6,000, યંત્ર

ગોઠવવાનો ખર્ચ રૂ. 3,000 અને તેનું ઉપયોગી આયુષ્ય 10 વર્ષ છે તો ઘસારો

કેટલો?

(i) રૂ. 8,000

(ii) રૂ. 7,700

(iii) રૂ. 7,400

(iv) રૂ. 9,200

41. એક કારખાનામાં યાંત્રિક કલાક અને પરોક્ષ ખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

યંત્ર કલાકો	7,000	8,000	4,000	6,000
પરોક્ષ ખર્ચ	72,500	80,000	50,000	65,000
રૂ.				

તો ઉપરના સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચની રકમ:

- (i) રૂ. 20,000
- (ii) રૂ. 30,000
- (iii) રૂ. 35,000
- (iv) રૂ. 17,500

42. નીચેનામાંથી કયો ખર્ચ કારખાના ખર્ચ સાથે સુસંગત નથી?

- (i) પાવર બિલ
- (ii) કમ્પ્યુટર વિભાગના ખર્ચ
- (iii) યંત્રોનો વીમો
- (iv) પ્રત્યક્ષ મજૂરી

43. યાંત્રિક કલાક દર ગણતી વખતે કયો ખર્ચ ચલિત ખર્ચ ગણાતો નથી?

- (i) યંત્રનો ઘસારો
- (ii) યંત્ર ચલાવવાનો પાવર
- (iii) યંત્ર મરામત
- (iv) કારખાનાની વીજળી

44. કામદાર કલ્યાણ વિભાગના ખર્ચની ફાળવણી -

- (i) પ્રત્યક્ષ વેતન મુજબ
- (ii) કામદાર સંખ્યા મુજબ
- (iii) કામદાર કલાક મુજબ
- (iv) આમાંથી એકેય નહિ

45. એક કાખાનામાં યાંત્રિક કલાક અને પરોક્ષ ખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે:

યંત્રના કલાકો પરોક્ષ ખર્ચ રૂ.

20,000 90,000

25,000 1,00,00

15,000 80,000

18,000 86,000

ઉપરનામાં સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચની રકમ -

(i) રૂ. 50,000

(ii) રૂ. 40,000

(iii) રૂ. 80,000

(iv) ઉપરનામાંથી એક પણ નહીં

46. જ્યારે પડતર ખાતે ઉધારેલ કારખાનામાં પરોક્ષ ખર્ચ નાણાકીય હિસાબોમાં

ઉધારેલ ખરેખર ખર્ચ કરતાં ઓછા હોય તો તેને -

(i) પરોક્ષ ખર્ચની અધિક વસૂલાત કહેવાય.

(ii) પરોક્ષ ખર્ચની કમ વસૂલાત કહેવાય.

(iii) અસામાન્ય તફાવત ગણી પડતરના નફા-નુકસાન ખાતે લઈ જવામાં આવે છે.

(iv) ઉપરનામાંથી એકેય નહીં.